

Владислав Смоляной,
ст. лаборант,
Криворізький педагогічний інститут
ДВНЗ «Криворізький національний університет»

ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ОХОРОНИ ДИТИНСТВА В УКРАЇНІ

У статті розглянуто шляхи реалізації державної політики України щодо соціально-правового захисту дітей.

Vladyslav Smolianoi

DEVELOPMENT AND IMPLEMENTATION OF STATE POLICY IN THE AREA OF CHILDHOOD PROTECTION IN UKRAINE

The article features the ways of implementation of the state policy of children's social and legal protection in Ukraine.

Охорона дитинства – загальнонаціональний пріоритет усіх сучасних країн світу. Розвиваючи дитинство, держава розвиває майбутнє нації, забезпечує стабільність країни, готуючи громадян, здатних управляти державними та суспільними справами. Доля нації безпосередньо залежить від виховання дітей, тому питання формування та реалізації державної політики у сфері охорони дитинства в Україні має важливе значення, як теоретичне, так і практичне.

Виховання в сім'ї є першоосновою розвитку особистості дитини. На кожного з батьків покладається рівна відповідальність за виховання, освіту та розвиток дитини. Батьки або особи, які їх замінюють, мають право і повинні виховувати дитину, дбати про її здоров'я, фізичний, духовний і моральний стан, освіту, створювати сприятливі умови для розвитку її природних здібностей, шанувати гідність дитини, готувати її до самостійного життя та праці. Виховання дитини необхідно орієнтувати на розвиток її особистості, пошани до прав, свобод людини і громадянина, мови, національних, історичних і культурних цінностей українського та інших народів, підготовку дитини до свідомого життя в суспільстві.

Усі діти в Україні, незалежно від раси, кольору шкіри, статі, мови, релігії, політичних або інших переконань, національного, етнічного або соціального походження, мають рівні права і свободи, визначені законодавством України. У сфері охорони дитинства останнім часом здійснюється багато державних соціальних планів, зокрема: Загальнодержавна програма «Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини» на період до 2016 року; Державна цільова соціальна програма розвитку дошкільної освіти на період до 2017 року; Державна цільова соціальна програма розвитку виробництва продуктів дитячого харчування на 2012–2016 роки; Державна цільова соціальна програма реформування системи закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, на період до 2017 року; Державна цільова соціальна програма подолання та запобігання бідності на період до 2015 року тощо. Утім, незважаючи на різноманітність та доцільність цих заходів, більшість заходів, передбачених у програмах, залишається нереалізованими, у результаті чого вдається досягнути лише частини задекларованих цілей.

Продуктивне виконання завдань вищезгаданих програм здійснюють органи державної влади та місцевого самоврядування. Відтак, саме система органів державної влади (і законодавчої, і виконавчої, і судової) та органів місцевого самоврядування є основою організаційного механізму. Результативність діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування безпосередньо залежить від налагодженої організації їх діяльності, узгодження функціонувань та повноважень, тобто від дієвості організаційно-функціональної будови, у межах якої діє організаційний механізм формування та реалізації державної політики у сфері охорони дитинства.

Актуальною проблемою у сфері соціально-правового захисту дітей в Україні є довгочасний розгляд справ у судах стосовно дітей, які вчинили злочин. Причина цього – перевантаженість судів справами. У цьому контексті потребують удосконалення питання соціально-правового захисту дітей під час судових процесів. Вимагає вдосконалення механізм соціально-правового захисту дітей від жорстокого поведіння і злочинних посягань у сім'ї та суспільстві.

Дієвість державно-управлінської діяльності у сфері охорони дитинства залежить від багатьох чинників, серед яких важливими є: законодавче закріплення механізмів забезпечення та захисту прав дітей, наявність ефективних форм та методів соціально-правового захисту дітей, а також відповідний рівень професійної компетентності державних службовців, які працюють у зазначеній сфері.

Діти – це майбутнє кожної нації, кожної держави, кожного суспільства. Це неспростовна істина. Одночасно суперечливі тенденції в дитячому оточенні демонструють необхідність удосконалення державної політики у сфері охорони дитинства. Дослідження благополуччя дітей є основою для формування та реалізації державної політики у сфері охорони дитинства в Україні. Розгляд проблем захисту прав і свобод

дітей, робить можливим, з одного боку, встановлення тенденцій та масштабів дитячих проблем, а з іншого – визначення шляхів, якими державна політика у сфері охорони дитинства має здійснюватися більш продуктивно та ефективно.

ЛІТЕРАТУРА

1. Верховна рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.
2. Кривачук Л. Державна політика у сфері охорони дитинства в Україні : формування та реалізація / Л. Кривачук. – Л. : ЛДФА, 2012. – 480 с.

Аліна Чернякова,
канд. пед. н., доцент,
Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка

ПРОЕКТИВНІ СТРАТЕГІЇ СТВОРЕННЯ БЕЗПЕЧНОГО, ВІЛЬНОГО ВІД НАСИЛЬСТВА, ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА: ДОСВІД США

Статтю присвячено аналізу стратегій створення соціально-безпечного освітнього середовища для дітей в контексті проєктивного підходу до реформування школи в США.

Alina Cherniakova

PROJECTIVE STRATEGIES OF A SAFE, FREE FROM VIOLENCE EDUCATIONAL ENVIRONMENT FORMATION: THE U.S. EXPERIENCE

The article analyzes the strategies of creating a safe social educational environment for children within the framework of projective approach to reform schools in the U.S.

Одним із стратегічних завдань реформування вітчизняної освіти у напрямку підготовки та виховання соціально відповідальної учнівської молоді є осмислення зарубіжної, зокрема американської педагогічної спадщини. Ідентичність актуальних соціальних проблем в освіті, а саме поширення негативних явищ в учнівському середовищі (насильство, булінг) в обох країнах та пріоритетних установок щодо їх запобігання і подолання, наближує зарубіжну систему до вітчизняних реалій, що актуалізує об'єктивне вивчення й творче перенесення окремого досвіду на національний ґрунт.

Шкільні громади в США передбачають різні специфічні форми партнерства у вихованні соціальної відповідальності неповнолітніх, що включають співпрацю з органами охорони правопорядку. Соціальне партнерство в освіті – це комплекс взаємовідносин між органами державної влади, громадськими організаціями, з одного боку, та закладами освіти, з іншого, які визначають їх спільну участь у вирішенні соціальних проблем як місцевої громади, так і шкільництва, у тому числі, через спільне фінансування та спільну реалізацію соціальних проєктів та програм [1, с. 227 – 231].

Метою соціального партнерства американської школи з поліцією є «формування соціально відповідальної поведінки молоді (англ. socially-responsible behaviour) в навчально-виховному процесі» [2, с. 33]. Суб'єктами соціального партнерства виступають як адміністрація, вчителі школи, так і представники органів охорони правопорядку. Об'єктом соціального партнерства є зовнішнє середовище, зокрема учні, батьки, члени громади. Оскільки суб'єктами соціального виховання учнів американських шкіл, крім учителя, є шкільні службовці (англ. School resource officers – SRO's), то поліція перетворюється на суб'єктів турботи.

Аналіз особливостей партнерства американської школи та органів охорони порядку у профілактиці негативних явищ в учнівському середовищі, дає підстави визначити наступні підходи в організації взаємодії: реактивний, проєктивний і комплексний. Реактивний підхід передбачає регулятивні заходи (англ. regulatory), спрямовані на партнерство поліції, школи і суспільства з метою припинення ескалації проявів насильства в школі, протидії злочинності та наркотизації учнівської молоді, створення соціальної та фізичної безпеки життя всіх суб'єктів педагогічного процесу через залучення ресурсних шкільних службовців. Проєктивний підхід – розробка і впровадження освітньо-профілактичних програм формування соціальної відповідальності учнів в умовах шкільного середовища [1, с. 227 – 231; 9]. Комплексний підхід передбачає трансформацію громади на соціально безпечне середовище для функціонування всіх суб'єктів виховання підростаючого покоління (громада, дружна до сім'ї).

Значний інтерес для вітчизняних педагогів представляють освітньо-профілактичні програми щодо запобігання насильству під керівництвом офіцерів поліції, які обов'язково мають педагогічну освіту, проте ця практика у вітчизняних освітніх закладах відсутня. У США досвід соціальних партнерств в освіті, зокрема школи й сфери охорони правопорядку, медичних закладів, громадських організацій, інтенсивно поширюється упродовж останніх десятиріч. Зокрема, у зверненні американського уряду до громади «Успішні загальноосвітні школи для кожного учня до 2020 року» (англ. Great Public Schools for Every Student by 2020)